

Lohi tarvitsee vettä

TUTKIMUSRYHMÄNI JÄSEN Veli-Pekka Antti-Poika ja naapuritiedekunnan ympäristöekonomiaa opiskellut Anna Laine saivat vastikään valmiiksi tutkielmansa Kymijoen lohesta. Tämän bioekonomisen tutkimuksen tilasi Kalakotka-hanke. Tavoitteena oli arvioida sitä, kuinka paljon kalaa jokeen on menneinä vuosina noussut, miten tätä nousua voitaisiin parantaa ja minkälaisia taloudellisia uhrauksia tämä vaatisi.

Pekan hienon mallitustyön tulokset olivat varsin mielenkiintoisia. Lohi hakeutuu eri pääuomiin niiden virtaamien mukaan, sillä kala löytää joen sen tuoksun perusteella jolloin voimakas virtaama selvine hajusignaaleineen viettelee kutupaikalle halajavan lohien.

Joen käyttö vesivoiman tuotantoon on kuitenkin vaikuttanut näihin virtaamiin niin, että luonnontilaisimpaan Langinkosken haaraan ei hakeudu normaalitilanteessa niin paljon kalaa kuin suotavaa olisi. Jos virtaamat sattuvat olemaan sopivan korkeita, nykysääntöjenkin mukaan ylijäämävedet ohjataan Langinkoskeen jolloin sinne hakeutuu myös mätiä pullistelevat naaraat ja niiden perässä toiveikkaat koiraat. Tämä on nähtävissä käsillä olevasta RKTL:n ja TE-keskuksen keräämästä monipuolisesta aineistosta kun sitä tulkitaan mallin avulla.

Langinkosken haaraan on padon yhteyteen rakennettu tuomioistuimen päätöksellä kalaportaat, joten sinne hakeutuvan lohien pitäisi teoriassa päästä patojen yläpuolelle hienolle Natura-suojellulle jokialueelle, joka voisi tuottaa jopa 100000 luonnon poikasta vuodessa.

Aineistojen analyysi kuitenkin osoittaa, että patojen yläpuolelle kaloja on päässyt vain muutama sata, kun jokeen on vuosittain päässyt selvästi yli kymmenentuhatta kalaa. Useampi tuhat kalaa näyttää tulevan pyydetyksi jokisuulla verkkokalastuksen toimesta.

ON VAIKEAA täsmällisesti arvioida sitä, kuinka paljon patojen yli pääsevät kalat tuottavat Kymijoessa jälkeläisiä. Muualta saatavan tiedon perusteella on kuitenkin selvää, että hyvin hoidettuna Kymijoki voisi tuottaa varsin huomattavan osuuden Suomenlahden lohista. Yksi kuteva lohinaaras voi koiraiden avustuksella tuottaa jopa 30-50 aikuista lohta, kun otetaan huomioon mädin ja poikasten kuolevuus joessa ja meressä.

Poikasten eloonjänti meressä olisi varmasti paljon parempi kuin viljeltyjen lohien, sillä joen korkeakoulu haukineen ja ravintokilpailuineen valmentaa poikasta meren vaaroihin aivan eri tavalla kuin viljelylaitoksen vihreään

seinään tuijottaminen. Samalla turvattaisiin ns. nevalaisen lohien perimä luonnonvalinnan avulla.

TOINEN mielenkiintoinen asia on, mitä tämä lohien perimän turvaaminen yhteiskunnalle maksaisi. Ei oikeastaan mitään, sillä Anna Laineen erinomainen ekonominen työ osoittaa, että vaikka Korkeakoskeen ja Koivukosken haaraan tarvittavien toimivien lohivirtausten kustannukset otettaisiin huomioon, niin kustannukset ovat alemmat kuin tuotot.

Vaikka nykyinen lohien hinta ei olekaan häikäisevä, olisi sekä joen että merialueen saaliiden kasvu niin suuri, että hanke tuottaisi yhteiskunnalle voittoa. Ylimääräinen bonus olisi lohien perimän turvaaminen, johon vedoten perustellaan huomattava osa lohi- ja taimenistutuksistamme. Melkein kaikki siis hyötyisivät.

Voimayhtiöiden voitot tietysti pienenisivät vähän. Kymijoen likaaajien toimien rajoittaminen on kuitenkin ollut se erittäin kallis toimenpide, jonka takia lohella on nykyään mahdollisuus. En ole tarkkaa tuntimäärää laskenut, mutta oletan että ne pienet vesivoiman tuotantomennytykset jotka seuraisivat asian kunnollisesta hoitamisesta vastaisivat muutamien tuntien reipasta sadetta Kymijoen valuma-alueella. Muutoinkin heilahtelevien sademäärien joukossa tämä "uhraus" tuntuu mitättömältä.

NYKYINEN ISTUTUSKÄYTÄNTÖ ei ole taloudellisesti kannattavaa istukkaiden korkean hinnan ja heikon eloonjäännin takia. Tällöin on olemassa vaara, että ainakin vapaaehtoiset istutukset lopetetaan vaikka velvoiteistutukset jatkuisivatkin. Luonnontuotannon oleellinen vahvistaminen turvaisi Kymijoen aseman Etelä-Suomen merkittävimpana lohijokena myös tulevaisuudessa.

Tämä asia on hoidettava niin kauan kuin joella on nykyinen maine. Mikä parasta, vapaana syntynyt kymiläinen nostaisi joen maineen aivan uudelle tasolle. Joen yläosan luonnonmukaiset kosket tarjoaisivat hienon luontoympäristön heittolaitureita ja istukaslohia vierastavalle maksukykyiselle perhofriikille.

SAKARI KUIKKA
Kirjoittaja on Merikotkassa työskentelevä kalastusbiologian professori

